

nserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu l. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hillerjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Kranjski deželni zbor

danes (12. t. m.) s slovensko sv. mašo
prične svoje delovanje.

Tesno nam je pri srcu, če se domišljamo
sedanjega kranjskega deželnega zbora. V prvih
letih ustavnega življenja so pač ustavoverci
(ali kako jih hočemo pač imenovati?) večino
imeli; pa to je bilo takrat, ko je slovenski
narod o politiki še malo vedel. Ko se je na-
rodna zavest zbudila, padla je nenaravna nem-
škutarška večina, in prevzeli so jo domačini.
To se nam je tako naravno zdelo, da niti nismo
mislili na to, da bi bilo kedaj mogoče, potis-
niti domačine v manjšino. Vendar se je to
zgodilo, — kako? No, pisali smo o tem že
lani zadosti. Toda tudi naši ljudje niso brez
krivde; spridenost, pokvarjenost, neznačajnost
naših meščanov, in pol-meščanov je taka rana
na našem telesu, da se zamore le po resnih
in radikalnih zdravilih zaceliti.

Izvemši poštene meščane, ki so pa v
manjšini, opazujemo na našem meščanskem
stanu dve glavni napaki. Eno napako imajo
s celo mestjansko stranko zapadne Evrope vred,
in ta je oni publi liberalizem in materijalizem,
ki zaničuje krščanstvo, živi le trebuhu in
dobičku, zatajuje ideale, ne misli mnogo, ne
hrepni po ničemur nego po bogatstvu, in pri-
trjuje vsakemu lažnjivemu preroku, ki oznanja
svobodo pa razkošnega življenja, katerega svo-
boda je podobna luči lojene sveče nasprot
solnčni svitlobi. Ta sprideni rod živi v duševni
odvisnosti in sužnosti judovskega časnikarstva,
ter slepo in glupo tava za publicimi frazami,
katere so osredotočene v nemškem samoljubju

in samomalikovanju, v zaničevanju, grdenju in
smešenju drugih narodov, zlasti Slovanov, v
roganju nad vsako pozitivno vero, nad vzviše-
nimi vzori, nad navdušenjem za poštene na-
mene. V puhlem dozdevju, da je dosegel vr-
hunec človeškega izobraženja, zaničuje ta rod,
ki se predrzno „naprednega“ imenuje, vsako
daljno izobraževanje, se nič ne uči, se neče
nič učiti, in zameri vsakemu, kdor bi ga hotel
njegove nedovršenosti opominjati, ter nadome-
stuje napredek, ki ga delajo drugi stanovi v
vseh strokah vednosti in spoznavanja, s suro-
vim zabavljanjem na te naprej sileče in na-
predujoče stanove. V tem zastanku in tej okam-
nelosti ga vzdržuje samo zavest dejanskega
gospodstva, kojega za silo še brani s pomočjo
kapitla, ki se pa tudi polagoma v roke po-
sameznih špekulantov, bankirjev in tabrikantov
steka. Da so temu meščanskemu gospodstvu
le še kratki dnevi šteti, to slutiti je ta raz-
vajeni rod premalo tankočuten.

Poleg te gnjlosti, ki jo deli naše meščan-
stvo z vsami zapadnoevropskimi mesti, na-
hajamo pri naših meščanih pa še drugo veliko
in grdo napako, ki ga nam posebno ostudnega
dela, in to je zaničevanje samega sebe, kar
je enako zaničevanju svoje narodnosti, svojega
jezika. Ta servilni, hlapčevski duh, ki je „bon-
ton“ v naših nemškutarških družbah, in se
izrazuje v sramotnem poniževanju pred tujim,
nemškim elementom, je ona slaboduhteča reč,
ki dela tolik prepad med njimi in med narod-
njaki, ki hrepene po pravi svobodi, sami v
sebe verujejo, ljubijo svojo domovino in druge
narode le po njih zaslužnji in brez laskanja
spoštujejo. Višnjagora, Tržič, Radolica, Postojna,

Ljubljana, Kamnik, Krško, Kostanjevica, — z
eno besedo, vsa naša mesta z redkimi izjemami
(Metlika, Črnomelj, Lož, Kranj in Loka) so
nam žalosten dokaz dala pri zadnjih volitvah,
da se naš narod na naše „purgarje“ ne sme
zanašati, da je v mestih rod, ki naš narod
sovraži in zaničuje, rod, ki zatajuje materni
jezik, ter je staro vero naših očakov na kol
obesil, rod, ki je zgubil vsako navdušenje za
vzore, ki živi le za dobiček, za trebuh. Sodimo
li preostro? Dejanja govoré. In ali se hočemo
mar pred različnimi krojači in čevljarji na
kolena spuščati in jih prositi, naj vendar po-
štene bodo in za svoj rod glasujejo? To ne
bi nič koristilo, ker se ti ljudje le po srebnem
cvenku dajo ganiti, tudi bi bilo to za neabi-
čne in plemenite narodnjake, ki so še kake
žrtve zmožni, n e d o s t o j n o. Ta neznačajnost
naših odpadnikov se mora razkriti in po za-
služnji opisati, ker prav ona nam je pokopala
narodno večino deželnega zbora.

Pa tudi naša narodna stranka ni brez
krivde. Nasprotniki žrtvujeje silno veliko, da
dosežejo svoje namene, pri nas pa je premalo
te požrtvovalnosti. Priznavamo sicer, da je
pravica svetejša od denarja, pa abotno bi bilo
zmago pričakovati le od pravične stvari in vse
v nemar pustiti.

Ozrmo se še na eneržijo in delavnost.
Vestenek je svojo besedo rešil, on je narodno
večino vrgel; bodi-si s kakoršnimi koli sred-
stvi, hvale vredna ostane zmirom njegova en-
eržija, njegova delavnost. Pri naši stranki imeli
amo le malo agitatorjev, in še ne posebno
veljavnih, in še ti se zaničujejo, in naši ljudje

O inkviziciji.

(Po Hafela pr. P. Chrysógon M.)

(Dalje.)

Ko sta vladarja Granada privojevala, ukazala
sta l. 1492, da imajo vsi judje, ki se ne dajo
krstiti, deželo zapustiti. Uzroki, na ktere se
je opiral ta ukaz, bili so različni. Državniki
so spoznali, da kryptojudizma ni mogoče druga-
če zatreti, kakor s takim ukazom. Videli so
tudi, da se kopiči ves narodni blagor v rokah
judov, ki so imeli najboljšo trgovino in največo
kupčijo tako v oblasti, da je narod vedno bolj
padal in ginil v siromaštvu. Propad državnega
blagostana, uklonitev prava, propad narodnosti
in vere in pa judovska nearamnost, s katero so
ljudi za svoje verstvo lovili, ne le marane, t.
j. krščene jude, ampak tudi kristjane — to so
delali s tako gorečnostjo, da so hoteli pojuditi
vso Španjako — to je prouzročilo od naroda
goreče željeni ukaz.

Vladarja sta se bala tako ostro postopati;
toda judovska predrznost jima je vse premi-
selke razpodila. Judje čuvši, kaj da se njih
ošabnosti namerja, hoteli so se hudo maščevati,
predno da odidejo. Lomili so razpela, ognju

šali posvete hostje, morili kristjanske otroke
in jih križali, kar se več ne da tajiti, noveja
zgodovina je stvar jasno spričala. V Toledu
pa so 1485 spletili zaroto s tem namenom, da
na Telovo meščane napadejo, se mesta polasté
in vse prebivalce isti dan pomoré. Da se judje
s takim početjem niso mogli priljubiti naj-
manje pa ljudstvu, to je očitno.

Ker so bili judje nezmerno bogati — kaj
pa zlato ne stori? — so kmalo podkupili ve-
ljake in kralju samemu ponujali 30.000 rume-
njakov, če ukaz prekličé. Kralj je bil v ve-
likih denarnih zadregah. Vojska je trpela z
Granado, ki še ni bila popolnoma zmagana.
Voljan je bil torej kralj ukaz ovreči. Ta tre-
notek stopi pred kralja in pred Izabelo Tor-
quemada z razpelom v roki rekoč: „Judež je
Gospoda prodal za 30 srebernjakov, vaše vi-
sokosti ga pa hočejo za 30.000; tukaj, je pro-
dajta ga“. Položi razpelo in odide. Te besede
so naredile na kralja tolik utis, da so morali
judje svoje premoženje v štirih mesecih popro-
dati in iz dežele seliti se.

Okoli 100.000 jih je šlo na Portugalsko,
Laško, Francosko, nekaj pa proti Levanti in
Afriki. Na poti se jim je prav slaba godila.

Kužne bolezni, zverski in lakomni mavri so jih
zelo desetnili. Le nekaj jezer se jih je vrnilo
in pokristjanilo.

Veliko manj nevarni za deželo od judov
so bili moriski, t. j. krščeni mavri. Ko sta Fer-
dinand in Izabela Granada zmagala, pustila
sta mavrom vse pravice in svobodno spozna-
vanje svoje vere. Skrbela sta pa, da so bili
spreobnenci dobro podučevani. Mavri so jeli
na to vladarja dolžiti prisegolomja in pričeli
so krvave ustaje. Pravico sta imela kralj in
kraljica, veleizdajnike s smrtjo kaznovati. Ali
postavila sta jim tisto alternativo kakor judom.
Raje so se vsi pokristjanili. In nad temi je
imelo sedaj preiskovalstvo čuti, da „iz judov
kristjani“ niso postali judje in „iz mavrov kri-
stjani“ ne stari mohamedani. Če je kdo odpa-
del, so z njim prav milo ravnali; to spričujejo
mavri ali bolje moriski l. 1524 petemu velikemu
inkvizitorju sami: „da so jim bili njegovi
spredniki pravični in da so jih zmerom varovali“.
S smrtjo torej noben ni bil kaznovan.

V rokah španjskih kraljev je bila inkvi-
zicija bramba narodnosti proti judizmu in
islamumu.

Drugi političen uzrok, zakaj da si je niso

se jim namesto hvale posmehujejo, češ, kako je ta človek neumen, da za prazen nič pete brusi itd. Tisto materjalistično mišljenje in zaničevanje vsacega delovanja za vzore se je žalibog iz Dunaja tudi že k Slovencem priklatalo, in spoštuje se le tisti, ki „ima“ in ki se „nosi“, ne pa oni, ki dela in žrtvuje, pa je pri tem revež ostal. Noben bahač, noben bogatin, noben gizdalin ne bo naše domovine rešil, ampak storili bodo to le ljudje, ki so pripravljeni za narod vse žrtvovati; kajti brez boja ni zmage.

Pri nas pa imajo požrtvovalni ljudje dvojno vojsko: vojsko z nasprotniki našega naroda, in vojsko z domačimi bahači, ki se opirajo na svoje imetje, in zaničujejo one, ki so v boji za narod pozabili ná-se, in niso nakopičili zakladov. Dokler pri nas ne pride čas, da se bo več gledalo na srce, na značaj, na pošteno voljo, nego na obleko in premoženje, tako dolgo se nemamo nobenega napredka in nobene zmage v narodnem oziru nadejati!

Iz Bosne.

Pri Ključu so se bili 6. t. m. Naše je vodil general Samec. Prijeli so Turke od dveh strani in jih premagali; naši so vzeli mesto Ključ z vtrjenim gradom vred. Naših je padlo blizu 300 mrtvih in ranjenih. 8. t. m. bila je mala praska med Turki in našimi lovci 12. bataljona. Turki so bežali. Pri Doboju so Turki zgubili 600 mož. Med Karanovcem in Gračanico stoji 6000 Turkov. Pri mostu čez Trebinjčico poleg Trebinja vnel se je majhen boj; Turkov je dvajset mrtvih in dosti ranjenih, naših je sedem padlo, osem pa jih manjka (so menda vjeti?).

Pri Bihaču naši niso imeli sreče. Zadnjič smo sporočili, da so naši mesto že vzeli, grada pa še ne. Pri tej priliki je naših čez 400 padla. Zdaj pa izvemo, da so se morali naši drugi dan iz mesta umakniti in čez hrvaško mejo nazaj iti, ter da so imeli precejšnje zgube. Naših je bilo premalo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 11. septembra.

Cesarjevič Rudolf je 8. t. m. zapustil Prag ter je drugo jutro došel na Dunaj in se potem odpeljal v Schönbrunn. Deželni knez Auersperg je še le 8. t. m. telegrafično zvedel o cesarjevičevem odhodu na svoji graščini v Vlašinu in je nemudoma najel poseben železničen vlak in došel ravno o pravem času v Prag, da se je na kolodvoru v slovo poklonil cesarjeviču.

V Gradcu so v nedeljo odkrili spominek nadvojvoda Janeza. Slovesnosti so se vdeležili tudi cesar in ministra Auersperg pa Stremayr. Cesar so v kratkem nagovoru rekli, da jim je ljubo navzočim biti, pri tej slovesnosti, in da naj bo ta navzočnost deželi in njenemu glavnemu mestu znamenje, kako ljubi so jim vsi, ki se zvesto držé svojega cesarja in gorko ljubijo svojo domovino. Pred odhodom iz Gradca so darovali 1500 gl. za mestne reveže in 1100 gl. za razna dobrodelna društva.

Na Koroškem sta pri volitvi za deželni zbor v Velikovcu propadla narodna kandidata Einšpieler in Morak. Koroški Slovenci, katerih je tretjina vsih prebivalcev, tedaj ne bodo imeli nobenega zastopnika v deželnem zboru celovškem! Vzrok propada bil je menda ta, da se 12 zanesljivih volilcev volitve ni moglo vdeležiti, ker so bili zadržani po svojih opravkih. Ker sta imela nasprotna kandidata Horner in Ullmann 44 in 42, gg. Einšpieler in Morak pa 39 in 34 glasov, bi bila poslednja dva gotovo izvoljena, če bi bili izostali volilci k volitvi prišli. Mnogo je kriv propada tudi benediktinec P. Beda Schroll, Doberleveski administrator, ki je z nemško-liberalno stranko glasoval. V Beljaku sta izvoljena g. dekan Neste in neki protestant, posestnik Tengg.

Volitve za deželne zборе se vrše po raznih kronovinah. Kmečki volilci volijo večidel konservativne poslance, mesta, trgci, in veliki posestniki pa liberalne. Na Moravskem so liberalci zgubili dozdej 5 sedežev, ki so jih pridobili ali narodnjaki ali pa konservativni Nemci Čehi objavljajo svoje kandidate, katerih je vsih skupaj 73. Mladočehov je med

njimi 14, novih kandidatov pa 9. V izborem pozivu se povdarja, da bode nadaljno ravnanje odbločila skupnost vsih zastopnikov.

Hrvatje so poslali posebno deputacijo na Dunaj k cesarju s prošnjo, da bi se delala železnica iz Siska v Novi. Cesar so deputacijo prav milostljivo sprejeli ter priznali potrebo in korist te železnične proge. Vendar so temu načrtu nasproti še velike vstavne zadrege, ktere pa upajo srečno odstraniti. Ob enem so izrekli deputaciji svojo zahvalo za podporo, ktero Hrvatska skazuje ranjenim vojakom, in hrabrost hrvatskih polkov v Bosni. Enako zahvalo so pisмено sporočili po ministerstvu tudi Dalmatincem.

Vnanje države.

Turški sultan se je z ruskim poročnikom čez eno uro razgovarjal, kar je na Angleškem zbudilo velik nemir. Pravijo da hoče sultan celo svojega brata Rehada poslati v Livadio, da tam v njegovem imenu pozdravi ruskega cara. — 8. t. m. zvečer so zarad nove zarote Muradovcev prijeli in zaprli več ljudi. Ljudstvo je jako razburjeno, straže v sultanovi palači so se pomnožile. — Osoda Mehmed-Alija paša, ki je bil od Arnavtov v Ipeku umorjen, je v Carigradu napravila velik vtis in vlada hoče proti fanatičnim ljudem v Stari Srbiji, Albaniji in Macedoniji napeti močnejši strune. Toda ni dosti upanja, da bi kaj opravila, ker se ti ljudje za njo dosti ne zmenijo. Raje naj bi bila prej prividnejši ravnala in jim ne dajala orožja v roke. Tudi z Grki ima Turčija svoj križ in grški poslanec ji je naznanil, da je njegova vlada velevlastim razposlala okrožnico, v kateri jih prosi, da bi one posredovale med Grecijo in Turčijo ob enem je poslanec velikemu vezirju razodel, da se Grecija ne bode odpovedala pravic, ktere ji je kongres priznal.

Bulgari zahtevajo, da naj bulgarski eksarh (višji cerkveni glavar) stanuje v Carigradu, in so se v tem smislu obrnili do sedanjega eksarha Jožefa. Če tega ne bode hotel storiti, nameravajo boje prositi papeža, da naj zopet vstanovi nekdanjo patriarhalno stolico v Ohridi, ter se hoče velik del naroda povr-

dali nikakor iz rok izviti, dasi tudi so to vedno poskušali papeži, škofje in drugi cerkveni prvaki, je bil ta, da so si hoteli vladarji kraljevsko moč povišati.

Ravno sedaj je državna oblika prehajala v novo. V stari državi so bili trije mogočni svobodni zastopi ali stanovi: plemstvo, duhovstvo, meščanstvo, ki so kraljevo moč mejili, da jih nadvladati ni mogla. V Kastili in Aragóni je bila pa kraljeva oblast najmanjša in ravno tukaj je morala inkvizicija, ker je bila najpriložnejše sredstvo, kralju do preoblasti pripomoči, kajti ona ni delala nikakega razločka; poddani so ji bili škofje, prelati kakor plemiči in drugi podložniki. Plemiči so ji bili sovražniki, cerkveni dostojniki pa topli neprijatelji, le nižji narod je je bil vesel in španjolec je bil ves ponosen na tako narodno napravo. Zatorej se je tako hitro razširila po vsem Kastilskem, ker je bila ljudstvu priljubljena.

V Aragóni se novodržavna oblika ni mogla tako hitro ukrepiti. Tukaj je obstajala že več stoletij cerkvena inkvizicija prav mirno. Ko so pa hoteli državno upeljati, uprlo se ji je plemstvo in zastopniki mest. V Siciliji in Neapolu je bila siloma in še le po mnogih ustajah uvedena, ker so bili vajeni stare cerkvene inkvizicije že od pamtiveka. Plemstvo aragonsko

pa se je zaklelo proti kraljevemu inkvizitorju, da je bil zavratno umorjen v cerkvi, ko je jutrajnice molil.

Tudi najnovejše zgodovinsko iziskovanje je v španjski inkviziciji državni značaj spoznalo. Ranke pravi: „... iz dejanj se spozna, da je bila inkvizicija kraljevo sodišče; inkvizitorji so bili kraljevi uradniki, kajti kralj je imel pravico jih v službo jemati, kakor iz službe odpuščati. Vse premoženjske konfiskacije prišle so kralju na prid. Tako je bila država dovršena, kajti kralj je dobil sodnijo v roke, kateri se ni smel odtegniti noben grand, noben nadškof.“ In Segni pravi, da je inkvizicija zato iznajdena, da bogatinom jemlje premoženje, mogočnjakom pa moč. Ranke na dalje: „po svojem pomenu in po svojem namenu je ona politična naprava.“

Henrik Leo sodi ravno tako, da je Isabela znala z inkvizicijo si plemstvo in duhovstvo ukloniti. Tej sodbi priterjuje minister Guizot: „elle fut d'abord plus politique que religieuse et destinée à main tenir l'ordre plutôt, qu'à défendre la foi.“

Lenormant, zgodovinar na pariški visoki šoli, pravi: „da je bila po svojem pojmu in bistvu politična a ne verska naprava. Inkvizicija ni bila nič drugega, ko prav dobro

upravljena policija, pred ktero ni veljala imenitnost osebe.“

Timoleon Spittler sodi: „da bila je orodje kraljev, ki so hoteli despotizem postaviti na razvalinah velikih narodnih svoboščin.“ „Nova sodnija je bila samo kraljeva.“ „Vse v prid kralja in nič v prid cerkve.“

To je sodba protestantskih zgodovinarjev. Sedaj pa nategnimo izjave katoliških mož.

Sloveči grof Le Maistre: „Misli se, da je bila inkvizicija samo duhovska sodnija; to ni res.... Ta sodnija je bila samo kraljeva.“

Liberalni kortesi l. 1812: „španjski kralji so inkvizitorje postavljali in odstavljali, kakor se jim je ljubilo.“

Karl V., ki se je na vladanje razumel, je v oporoki svojemu nasledniku toplo priporočil inkvizicijo, da bode mogel vladarsko svojo dolžnost spolnovati.

Državni značaj inkvizicije spoznati je tudi iz njenih pravil od l. 1484. Mnogi izrazi jo kar naravnost oznamljajo za državno napravo: „Visokosti (t. j. Ferdinand pa Izabela) hočejo, velevajo; „visokosti odpuščajo; „presvetla vladarja, kralj in kraljica, za dobro spoznata, itd.; tukaj o cerkveni oblasti, volji, naredbi še govora ni. (Dalje prih.)

niti v naročje katoliške cerkve in papeža sprejeti kot svojega višjega cerkvenega glavarja.

V Berlinu se je 9. t. m. pričel državni zbor; grof Stolberg je prebral prestolni govor. — Nobiling, ki je hotel cesarja ustreliti, je 10. t. m. umrl.

Izvirni dopisi.

Iz Zagorja pri Savi, 9. sept. (Nesreča. Samomor). Dragi Slovenec! Le malo kdaj se bere v tebi kak dopis iz naše okolice in še danes ti nimam kaj veselega poročati, ker naznaniti ti moram strašne reči, ki so se pri nas dogodile.

Bilo je neko nedeljo zvečer, ko se zbere v neki Podkrajski gostilnici več premogarjev (knapov). Jeden izmed njih obhajal je ravno tisti dan svoj god in kakor je pri taki priložnosti sploh navada, so ga fantje malo preveč potegnili ter upiti in razgrajati začeli. Primeri se pa ravno, da žandarmerijska patrola memo pride; zagleda jo že od daleč neki P., kateri je ravno obhajal svoj god, prileti iz gostilnice ter napade žandarja z grdimi besedami; patrola ga opominja, da naj bo miren, in ker le ne odjenja, ga hočeta žandarja zvezati in v Zagorje gnati, ali P. se začne prepirati ter se nikakor ne pusti zvezati in odpeljati. Žandar mu preti s puško, P. zagradi za-njo ter mu jo hoče vzeti, žandar zdaj upotrebi svojo pravico, ter ga sune z bajonetom, ali tako nesrečno, da bajonet pride v spodnji del života in se P. zvrne na tla. Nesó ga v gostilnico, katera je bila njegovega brata, pa kmalo spoznajo da rana je smrtna, toraj pošljejo po duhovnega, kateri tudi pride in mu podeli le sveto poslednje olje; P. še tisto noč zdihne svojo dušo.

Komaj se je to umorstvo malo pozabilo že se zasliši žalostnejši glas: Pri gospodu županu M. v Zagorji se je danes nekdo obesil.

Vse hiti gledat samomorilca in kmalo ga spoznajo. Bil je namreč neki G., delavec Trebovjskega rudnika na Štajarskem. Radi njegovega slabega življenja, osobito pa radi mnogih tatvin, katerih je bil obdolžen, izkali so ga dolgo časa. V Zagorji bil je ravno somenj kar pride tudi ta sumljivi G. v Zagorje na somenj. Nek mlad fant ga spozna ter naznani žandarmariji; patrola ga najde na trgu, mu zveže roke ter ga pelje k gospodu županu M., pri katerem je mala jetnišnica. Tam ga zapre z namenom, zvečer ga odpeljati v Litijo. Ali glej moč hudobnega duha, kako mu je pomagal, da si je vzel sam življenje. Imel je namreč G. tudi v jetnišnici roke zvezane, ipak vzame pas, ga priveže na okno in se obesi. Kmalo pride žandar gledat, kaj G. počenja ter ga zagleda pri oknu stoječega, ga pokliče po imenu, ali G. se ne oglasi, toraj stopi bližej in zagleda, da visi na pasu in da je mrtev. Hitro pokliče ljudi, ki pridejo in pošljejo po gospoda zdravnika ter ga skušajo s pomočjo zdravnikovo zopet oživetiti, ali vse zastonj. G. je bil in je ostal mrtev. Preneso ga v mrtvašnico, kjer je bil potem komisijonelno preiskan in na kraji, ki je za take opredeljen, pokopan brez cerkvene slovesnosti. Strah pred kaznijo bil je vzrok samoumora, ker bil je že poprej večkrat kaznovan.

Ko neso samomorilca v mrtvašnico, pomagal je tud nek mlad človek, ki je bil delavec ondanšnje tovarne za cink. Med potom je rekel pričujočim: Danes se je G. obesil, čez 3 dni se bom pa jaz. Kar je rekel je tudi storil; ni se sicer obesil, a skočil je pri Zagorski železniški postaji v Savo in v njej našel smrt.

Dan poprej je še hodil po raznih gostil-

nicah ter zapil vse svoje denarje, in ko mu denar poide, proda še svoj zlati uhan in si pribrani le še toliko, da je plačal brodnino čez Savo.

Ko pride na drugostran Save, da nekemu fantiču, ki je tam pasel živino, še svoj klobuk in mu reče: Fant, vzemi ta klobuk, kerga jaz več rabil ne bom. Gre malo naprej, stopi na skalo in skoči v derečo Savo in najde v njej svojo smrt. Ljudje so ga videli, ko je skočil v vodo, ali pomoči ga rešiti ni bilo blizo. Kaj je njega napotilo k temu zločinu, nobeden ne ve; trupla še dozdej niso našli.

Mislil bi človek, zdaj bode vendar konec teh umorov in bilo je res nekoliko časa mir. Ljudstvo je pozabilo na te grozote in to tem ložej, ker so bili vsi ti ptujci v Zagorski fari in vsi neoženjeni.

Naenkrat se zasliši zopet strašna novica: „Mladi F. R. v vasi L. se je ustrelil.“ Bil je F. R. jedini sin najbogatejšega kmeta v Zagorski fari, star 24 let, oženjen sam tudi bogat, posestnik, krčmar in brez otrok.

Človek bi mislil, da mora tak človek, po zunanjem soditi, vendar biti zadovoljen in miren in to tim več, ker je imel še bogate žive starše, po katerih bi še marsikaj podedoval, zraven tega pa je imel delavno in ponižno ženo. Ali neki notranji nemir je imel vedno v sebi, ker prav veselega ga je malokdo videl; hodil je ves zamišljen in večidel malo vinjen semtertje. Bil je navadno miren človek, ako se je pa kaj skregal, začel je strašno rogoviliti in preklinjati; ni je bilo reči, katere bie on ne bil preklel. Tisti pa, katerega je večkrat na jeziku imel, pomogel mu je menda pri sklepu, vzeti si življenje, kar je storil boje preišljeno, ker je že poprej skušal trikrat se umoriti, ali vselej so ga rešili, le zdaj njega rešiti ni nobenemu bilo mogoče.

Pretekli petek popoldne (30. p. m.) ko je bil on sam doma in njegova stara mati in še neki majhen otrok, katerega je F. R. za svojega vzel zasliši mati pok puške, pa ker je mislila, da morebiti sin strelja ptiče, ne gre hitro gledat, ampak reče otroku: Pojdi in poglej, kaj oče delajo, kaj streljajo. Otrok se obotavlja iti, ker pravi, da ga je strah. Zdaj gre mati sama, ali strah in groza jo prešine, ko najde svojega sina v drugem nadstropju v krvi ležečega z razdrobljeno glavo in poleg njega izpraznjeno puško. Mati se toliko prestraši, da še domačih poklicati ni mogla, ampak jih le karaje kliče iz bližnjega polja domu. Domači prihité, ali vse je bilo zastonj — F. je bil mrtev.

Ustrelil se je v usta z vodo na basano puško. Pokopan je bil 1. sept. brez cerkvene slovesnosti in brez zvonjenja.

Slehern bralec si lahko misli veliko žalost njegovih staršev in treh sester, ki so zgubili jedinega sina, jedinega brata. Kaj je njega k temu napotilo, tega dozdej še nobeden ne ve. Ali resnične so besede: „Kakoršno življenje, takšna smrt“.

Iz Šoštanjkega okraja, 7. septembra. —r. (Naš kandidata.) Kar „Slovenski Gospodar“ o naših bodočih volitvah v svoji zadnji številki 36 piše, je neresnično. Ni res namreč: 1. da bo g. Schmitt dne 12. t. m. v slov. Gradci z malimi izjemami vse glase dobil; resnica pa je, da je zmaga našega kandidata č. g. dr. Šuca čisto gotova, če le vsi naši volilci k volitvi pridejo. Za našega gosp. kandidata namreč niso samo vsi Slovenjegraški volilci, ampak tudi naši Šoštanjki bodo, menda razun treh, o kojih se še ničesar ne vé, vsi za č. g. dr. Šuca glasovali. Naj se ne dá to-

raj nijeden gospodov volilcev od „Slov. Gospodarja“ splašiti in za nos voditi. Da je temu taka, to tudi „Slov. Gospodar“ čisto dobro vé, ker se mu je od več zanesljivih mož čisto določno poročalo, in zato je nesramno, da on, glasilo katoliško-tiskovnega društva, kojega oče je, kakor g. Herman dobro vé, naš kandidat č. g. dr. Šuc, ne pa kdo drugi, resnico tako prevrača in ljudstvo tako moti.

2. Neresnično je, da je g. Schmitt národen kandidat. On to ni ne po rodu ne po volilcih, ampak on je le kandidat „Slov. Gospodarja“ in tiste pešice Mladoslavencev, ki našemu kandidatu še zdaj ne morejo odpustiti, da se je bil o svojem času njihni za narod tako pogubni politiki tako krepko v bran postavil. — Gosp. Schmitt je rodod Nmec in še niti slovenskega jezika ne zna in se ga tudi noče učiti, po rodu nam je tedaj ptujec — Nmec. Sramota bi bila za nas po Nemcu, ki še nima za slovenski narod nobenih zaslug, pri volitvi segati, to bi bilo za nas spričevalo strašnega vboštva, da vsi skupaj slovenskega, našega poslanca ne zmoremo. Še večja sramota pa bi bila, ako za poslanstvo sposobne može med seboj imamo, pa jih zaničujemo. Kdo bo potem tukaj na nemški meji za narod delal! Pa tudi po volilcih ni g. Schmitt národen kandidat, ker národni volilci za njega ne marajo. Če bi se „Slov. Gospodar“ temu oporekati predrznil, ga bomo vprašali: Kako je pa to, da je gosp. Schmitt s pomočjo vsih nemčurjev agitiral, da v občini Janživrh pri Mahrnbergu ni bil ondanšni mnogoletni župan in jako zasluženi, skušeni in inteligen ten narodnjak g. Držečnik za volilnega moža izvoljen, ampak g. Scheicher, mož poln nemčurskih muh? Kako je to, da je bil šel g. Schmitt na dan volitve volilnih mož sam v Vuzenico, in da je tam tako strašno agitiral, da niso bili trije narodnjaki, ki so se vselej za narodne volitve pogajali, ampak trije nemškutarji za volilne može izvoljeni, če tudi le z večino treh glasov? Če je g. Schmitt res národni kandidat, zakaj ga pa ni pri tej agitaciji v Vuzenici nijeden narodnjak, ampak le notar Rudel iz Mahrnberga podpiral, ravno tisti notar Rudel, katerega je bil sam „Slov. Gospodar“ pred nekterimi tedni kot strupenega nemčurja tako hudo prijel. Če je tedaj gosp. Schmitt národni kandidat, zakaj pa nima zupanja do národnih mož v svoji bližnji okolici ampak le edino do nemčurjev, in zakaj pa nimajo narodni sosedje do njega zupanja?

3. Tudi to se nam čisto otročje dozdeva, kar je „Slov. Gospodar“ že nekoliko poprej v svojih predalih pisal, namreč: „Mi že vemo, pri čem da smo z g. Schmittom“ Ali „Slov. Gospodar“ res misli, da jako inteligentni in samostalni nemčurski volilni možje Mahrnberškega okraja, kakor postavim g. Sonns, ki je jurist in je bil že sam poslanec, g. Dietinger, bogat trgovec z lesom itd., g. Kellenberger, g. Wrentschur, g. Hirschmann, Mettinger in drugi res ne vejo, pri čem da so z g. Schmittom? Če bi tega ne vedeli, bi ga nikdar ne kandidirali. Tega nam je porok njih trden značaj, njihna zagriženost zoper vse, kar je slovensko, razun denarja. Kakor hitro pa se bodo prepričali, da so njegove Slovincem storjene obljube res odkritosrčne, tako hitro ga bodo tudi pustili pri volitvi pasti. — Mi že tudi tukaj iz čisto zanesljivega vira vemo, da ga bodo pustili tudi pasti, in da bodo za g. J. Gasteigerja glasovali, ako se pred volitvijo svoje zaveze s Slovenci čisto ne odreče, in se jim na novo — ne zapiše. Če se pa to zgodi, od kod bo pa potem g. Schmitt glasov za svojo zmago dobil? Kakor iz tega vsaki

lahko vidi, tudi to ni res, kar „Slov. Gospodar“ pravi, da Mahrenberški nemčurji brez g. Schmitta niso nič, ampak ravno nasprotno je res, da g. Schmitt brez Mahenberških nemčurjev ni nič, — čisto nič! Po tem takem je tudi bosa, kar „Slov. Gospodar“ piše, da je g. Schmitt Mahrenberški okraj za slovensko stran pridobil, in prazno je tudi vse upanje, katero nekteri na tej krivi predstavi na gosp. Schmitta za prihodnje volitve v državni zbor stavljajo.*)

Iz Mokronoga, 10 sept. (Ogenj Potres.) V soboto 7. t. m. je nekemu posestniku, ki se je komaj pred enim letom naselil v Brunivasi pri Mokronogu, pogorelo vse poslopje. Goreti je začelo v kozolcu, ki je bil ravno popred na novo z žitom napolnjen, Kako je ogenj nastal, se ne ve. —

V ponedeljek 9. t. m. pa je bil zopet potres in sicer dvakrat zapored ob $\frac{1}{4}$ na 6 in $\frac{3}{4}$ na 7, vendar ne tako močan, kakor poprej. Večkrat se sliši podzemljsko bobnenje, ki navadno potrese spremlja.

Z Gorenjskega 8. sept. („Dober želodec“.) Še se spominjam iz šolskih let, da je učenec pokaran zaradi nerodnosti vodji odgovaril tako-le: Opozicija mora biti, g. vodja! No, odgovori vodja: Zdaj ste vsaj resnico povedali. Na te besede se spomnim vselej, kadar vidim in slišim, kako nemškutarji narodni reči vedno nasprotujejo; ti ljudje so kakor ščuka med ribami. Oni so goltni in nesramni. Hlapci deklet, menda še planinski pastirji in drugi čedniki vedo, kako so pihali in sikali zoper Ruse (Slovane) v zadnji rusko-turški vojski, kako pa simpatizirali z Madjari za dobrega in usmiljenega Turka; očitno so izjavili: da imajo raje deset Turkov kakor enega Rusa: naj jim dobro tekne ta grižljaj! Kaj si hočemo. enemu diši sladkor, enemu tržaške fige in zopet enemu prijazen turek, „de gustibus non est disputandum“, saj ima vsak človek svoj želodec.

Enako nesramno se vedejo zdaj v avstrijsko-turški vojski; vselej so poparjeni, kadar slišijo ali berejo v svojem evangeliji o turških ranjenih in pobitih v „Tagblattu (dnevem blatu) in Neue Fr. Presse“, in kako komaj čakajo, da bi naši napali Srba in Črnogorca. Kadar se naši pomikajo za ustaši proti srbski in črnogorski meji, že žlobodrajo: prav je, da od Rusije podšuntanim Srbom in Črnogorcem Avstrija vendar že enkrat na peto stopi in zgrabi te tolovaje! To je beseda oli kanega in friziranega človeka?! Po pravici se jim sme očitati, da so neizobraženi, ker berejo le Slovanom sovražne liste in domače zgodovine iz turških vojsk ne poznajo, mislim, poznati nečejo, kako so njihovim sprednikom gradiče požigali in druge krutosti uganjali. Če ga spomniš na to, kaj ti bo odgovoril? No, to je že zdavnaj bilo, zdaj ni več? In če zastaviš: Kaj, ko bi ti Turek še zdaj hišo zapalil in tebe za goltanec zgrabil? odgovoril bo: No, ali si neumen?

Ker tako zlo ljubijo Turka, dan na dan pričakujemo, koliko volov, krav, magari še bikov da bodo Turku za živež poslali in koliko ranjenih turkov v svoje grajšine sprejeli, koliko begov s haremom pod streho svoje turške ljubezni spravili. Ali žalostnim srcem moramo reči, do danes dejanskih dokazov njihove širokodušnosti še nimamo! dokler dejanja ne go-

*) Ta dopis nam je došel, ko je bil zadnji „Slovenec“ že natisnjen. Ker pa dobro opisuje razmere dotičnega volilnega okraja, natisnili smo ga vendar danes, dasi na volitve ne bode imel nobenega vpliva več, ker bodo že dovršene, ko list našim bralcem v roke pride. Vredn.

voré za nje, smatrati jih moramo za zatuhibobneč „burovž“. Kar bi nas najbolj veselilo, bilo bi to, ako bi si nemškutarji turban na glavo posadili ali ovili si ga, se vrgli v turške bregeše (hlače) in si opasali hanžar, primaruba! težko bi jih ločili od pravih turških pašev, strah bi bili vranam v koruzi in vrbcem v prosu, vredni, da bi se kam v razstavo poslali, če tudi v Carigrad.

Naši vrli vojaki žrtvujejo vse za povikšanje cesarske hiše in razširjenje avstrijskih mej; ti turkoljubi pa žalijo zvesta srca Avstrijancev s svojim grdim obnašanjem in lažejo v oziru avstrijskih korist kakor bi „drukali“. Oni nas pri vsaki priliki psujejo: no, to so „vaši bratje“ kristjani na jugu, lepe brate imate! Lepe, želimo si jih, zato se preliva slovanska kri. Ali niso ravno ti ljudje z vednim kričanjem zadolžili v zvezi z Madjari, da niso naši zaseli Bosne in Hercogove že lansko leto? Želja naša je, naj bi se begom in drugim velikoposestnikom svet vzel in pošten kmetiški stan vredil, sicer se bo doli taka v prihodnje godila kakor zdaj po slovenskih deželah.

Upamo in Boga prosimo, naj bi se ostalo vzhodnje vprašanje do celega rešilo, sicer ne bo miru; Turek naj se izžene iz Evrope. Bog daj in sreča junaška!

Domače novice.

V Ljubljani 12. septembra.

(Za deželnega glavarja) je od presv. cesarja zopet imenovan vitez Kaltenegger, za namestnika njegovega pa dr. Janez Bleiweis.

(Naš slavni pesnik Koseski) obhaja 12. t. m. svoj 80. rojstni dan. Matica slovenska mu je pri tej priliki poslala posebno čestitko na prekrasni v tiskarni Blaznikovi izdelani Matični diplomi.

(Veleč. knez in škof dr. Pogačar) so v nedeljo in ponedeljek na Vrhniki pa na Bevkah in v Logatcu birmovali in imeli kanonično obiskovanje.

(Po javni dražbi) se bode 15. t. m. v c. kr. tobakarnici oddala preskrbitev 12.000 raznoterih latev, 16. t. m. pa na rotovžu preskrbitev šute za mestne ceste in ulice za leto 1879 do 1881.

(Kupčijska zbornica) je sklenila kupčijsko ministerstvo prositi, da naj si na vso moč prizadeva pri ogerski vladi doseči to, da bi se kakor hitro mogoče izdelala železnica Sisek-Novi.

(Šole) srednje, kakor tudi ljudske prično v Ljubljani novo šolsko leto v ponedeljek 16. t. m. ravno tako srednje šole v Kranji, Novem mestu in Kočevji. Vpisovanje in oglaševanje učencev se bode vršilo 13., 14. in 15. t. m.

(Naša rojakinja gledišna igralka Helena Pesjakova) je bila pri Wiesbadnu povabljena na neko grajščino ter si je pri uckanji na vrtu dvakrat zlomila roko.

(Ranjenih vojakov) so 9. t. m. zopet mnogo po južni železnici pripeljali v Ljubljano. Ministerstvo je določilo, da so reči, ki se društvu rodoljubnih gospej v Ljubljani za ranjene vojake pošiljajo, poštnine proste.

(Prekrasna podoba Matere Božje čistega spočetja), namenjena za mariborsko deško semenišče, je ta teden na ogled izpostavljena v štacuni g. Mascheka zraven rotovža na velikem trgu. Izdelal jo je g. Ivan Franke tako izvrstno, da se sme po pravici imenovati eno najboljših njegovih del. Marija na pol klečeča, roki

na prsih sklenjeni ima pod seboj zemeljsko kroglo, polmesec in peklensko kačo, na vsaki strani klečita angeljčka, katerih eden ji kaže prekrasen venec, eden pa v rokah drži lilijo! Osnova je tedaj izvirna, svitloba prav nastavljena, obrazi so jako lepi in barve tako nežne, da je podoba enako lepa od daleč in od blizu. G. Franke je s tem delom pokazal, da je eden prvih umetnikov na Slovenskem, zato ga tudi po vsej pravici in z mirno vestjo priporočamo vsem, kateri potrebujejo kako podobo bodisi za cerkve in altarje, ali za društvene in družinske kroge, ker je gosp. Franke tudi izvrsten, rekli bi prvi umetnik v izdelovanju portretov.

(Seje mestnega odbora 10. t. m.) se je z županom vdeležilo 20 odbornikov. O taksi za ogledovanje mrličev se je določilo obrniti se do deželnega zbora, da bi odslej znašala ta taksa 1 gld. in sicer 50 kr. za ogledanje in 50 kr. za popis mrličev. — Mestni babici Antoniji Žan se dovoli 52 gld. miloščine na leto namesto nje se bode nastavila, za babična opravila nova babica z letno plačo 60 gold. — Glede ljudskih učiteljev mestnih se določi, da ima zanje veljati ravno tista postava kakor za druge ljudske učitelje, če morajo vsled mobilizacije oditi k vojakom. — Mestnemu služabniku Jerneju Marnu, ki je moral oditi k vojakom, se bode služba prihranila, dokler se ne vrne od vojakov in dosedanja njegova plača se bode tudi med tem izplačevala njemu ali njegovemu pooblaščenca. — Vdovi ranjkega mestnega zdravnika Mateja Finca se določi pokojnina 105 gld., vdovi mestnega tesarja Laurina pa za 3 leta miloščina po 116 gld. 67 kr. na leto. — G. Debevca se dovoli 20 gld. odškodnine za škodo, ki jo je trpela hiša njegova pri zidanju Ljubljaničnih bregov. — Pritožba g. Bučarja zoper prepoved, da ne sme vode, ki se od zelja odceja, spuščati v cestni kanal, se zavrže. — Vodnjak na šentpeterskem predmestju se zdaj še ne bode delal, ker so poskušnje pokazale, da zanj ni pripravnega mesta in je ob Ljubljaničnem obrežju voda še slabši kakor Ljubljanična. G. Regali zahteva, da naj se koplje globokeje ravno na istem mestu, ker se bo potem gotovo boljša voda dobila. Gg. Kaltenegger in Bleiweis predlagata, da naj se magistrat dogovori s posestniki vodnjaka, ki je v Kravji dolini in kaj naj se za občinstvo pridobi. Poročilo odsekovo se vzame na znanje, nasvet Regalija se zavrže, nasvet dr. Bleiweisa pa sprejme, in g. poročevalec izreče tolažbo, da nameravajo spod Tivolija vodo napeljati v mesto in pred frančiškansko cerkvijo napraviti vodnjak. — (Konec sledi.)

(Nesreča). V Krakovskem predmestju je 10. t. m. dopoldne neki tesar tako nesrečno padel s strehe, da se je prav hudo poškodoval.

Eksekutivne dražbe.

13. sept.: 5. Meklenšek z Gorenje Lokvice, 3. Žugelj iz Dobravnice, oba v Metliki. 3. Ukmar iz Ustja, v Vipavi. 2. Simončič iz Arta v Krškem, 1. Gašperlin iz Kaplevsi, 1. Polanšek iz Lazov, oba v Kamniku. 2. Pohar iz Šentjanža, v Radečah, 3. Gregorič v Novem mestu.

14. septembra: 3. Hočevnar iz Zagorice, 3. Modic od sv. Gregorja v Lašičah.

Telegrafične denarne cene 11. septembra.

Papirna renta 61.15 — Srebrna renta 62.85 — Zlata renta 72.25 — 1860letno državno posojilo 111.50 — Bankine akcije 807 — Kreditne akcije 242.50 — London 116.20 — Srebro: 100.— — Cos. kr. eskini 5.52. — 20-frankov 9.30